

101074158 — LIFE21-NAT-SE-TRIWA LIFE

24.4.2026

Suon ennallistamisen alustava suunnitelma Jokivuoma, Tornio

Hankkeen nimi: Jokivuoma suon ennallistaminen

Kunta: Tornio

Tilat: 851-401-22-2 Lahjoitusmaa

Yleistä TRIWA LIFE -hankkeesta

TRIWA LIFE (The Torne River International Watershed LIFE) on Tornionjoen vesistöalueen kunnostushanke, jossa Tornionjoen ja sen sivujokien tilaa parannetaan sekä Suomen että Ruotsin puolella. Hankkeen tavoitteena on palauttaa ihmisen muokkaamia joki- ja puroympäristöjä lähemmäs luonnontilaa, ja siten suojella alueen elinympäristöjä, kasveja ja eläimiä. Hankkeen toiminta-aika on 2023–2030. Suomen metsäkeskus ennallistaa hankkeessa 400 hehtaaria metsäojitettuja soita.

Metsäkeskuksen osuutta hankkeesta rahoittavat Euroopan unionin LIFE-ympäristörahasto ja maa- ja metsätalousministeriö. Lisärahoitusta on saatu vuosina 2024 ja 2025 Suomen metsäsäätiöltä ja Metsä Group Oy:n luontorahoitusohjelmasta. Tornio-Muoniojoen varrella sijaitsevat kunnat osallistuvat hankkeen rahoitukseen pienellä osuudella, jonka on koonnut hanketta koordinoiva Norrbottenin lääninhallitus. **TRIWA LIFE -hankkeen kunnostus- ja ennallistamistoimenpiteet ovat maanomistajille vapaaehtoisia ja maksuttomia.**

Soiden ennallistaminen

Ennallistamisen keskeiset periaatteet on kuvattu Soiden ennallistamisoppaassa <https://julkaisut.metsa.fi/julkaisu/soiden-ennallistamisopas/> (Aapala Kaisu, Similä Maarit, Kuhmonen Anna (toim.) Metsähallitus, Helsinki, 2025).

Soiden ennallistamisella pyritään palauttamaan suon luontainen vesitalous. Ennallistaminen toteutetaan pääosin kaivinkoneella täyttämällä ja patoamalla metsäojia. Tarvittaessa puustoisemmilta alueilta poistetaan puustoa, ja vettä johdetaan johdeojien avulla luontaisille reiteille.

Ojien tukkiminen vähentää alapuolisten vesistöjen kiintoaine- ja ravinnekuormitusta sekä parantaa suon kykyä pidättää vettä. Lisääntynyt vedenpidätyskyky pienentää tulvariskiä ja toisaalta vähentää uomien kuivumisriskiä kuivuusjaksojen aikana. Näin ennallistaminen suojaa ympäristöä sään ääri-ilmiöiden vaikutuksilta, joiden ennustetaan lisääntyvän ilmastonmuutoksen myötä.

Ojitukset ja turvemaiden käyttö ovat lisänneet orgaanisen hiilen huuhtoutumista vesistöihin, mikä on tummentanut vesiä. Vesistöjen tummuminen nostaa veden lämpötilaa, voimistaa veden kerrostuneisuutta, vähentää valon määrää vedessä, vaikeuttaa petokalojen saalistusta ja yksipuolistaa lajistoa.

Vesistöjen tummuminen, rehevöityminen ja lämpötilan nousu heikentävät erityisesti lohikalojen elinolosuhteita. Soiden ennallistamisesta hyötyvät vesistöjen lisäksi monet suolla elävät lajit. Esimerkiksi riekolle ja muille metsäkanalinnuille ennallistaminen lisää sopivia soidin- ja pesimäalueita. Riekon uhanalaistumisen ensisijaisena syynä pidetään soiden ojitusta. Ennallistamisella on laaja vaikutus koko eliöyhteisöön ja ekosysteemin toimintaan.

Soiden ennallistaminen tukee ilmastonmuutoksen hillintää sitomalla hiiltä maaperään. Ojitettujen soiden kuivuminen on lisännyt turpeen hajoamista ja hiilidioksidipäästöjä, kun taas ennallistamisen yhteydessä nostettu vedenpinta hidastaa hajoamisprosesseja ja vähentää päästöjä. Pitkällä aikavälillä ennallistettu suo toimii hiilivarastona, sillä hiiltä sitoutuu maaperään enemmän kuin sitä vapautuu ilmakehään.

Alueen nykytila

Suunnitelmassa esitettävän Jokivuoman ennallistamisalueen pinta-ala on noin 70 hehtaaria, jonka vaikutusalue on noin 200 hehtaaria. Vaikutusalueeksi katsotaan ojien täyttämisestä hyötyvä suoalue. **Pinta-ala tarkentuu maastokartoitusten jälkeen ja alueen rajauksesta voidaan neuvotella maanomistajan kanssa.** Ehdotus ennallistettavasta alueesta on esitetty liitteenä olevassa kartassa (Liite 1). Aluerajaukseen on useita vaihtoehtoja, jotka tarkentuvat maastokäynnin jälkeen. Hankealuetta pyritään laajentamaan myös viereisille kiinteistöille.

Jokivuoman suoalue kuuluu Martimojoen keskiosan alueeseen (67.142). Alueen vedet virtaavat suoraan Martimojokeen, joka laskee Tornionjokeen. Ennallistamissuunnitelmaa koskevat kiinteistöt ovat metsätalouskäytössä avosuota lukuun ottamatta. Alue on pääosin kitumaata, jossa puuston vuotuinen kasvu on alle 1 m³/ha tai joutomaata, jossa kasvu on alle 0.1 m³/ha vuodessa (Liite 2). Yleiskaavassa alue on maa- ja metsätalousvaltaista M-aluetta. Lähialueelle on valmisteilla Karhakkamaan tuulivoimapuistohanke, jonka kaavaluonnokset ovat nähtävillä. Luonnosten mukaisilla kaavamuuoksilla ei arvioida olevan vaikutuksia ennallistamishankkeeseen (Kaavatori, Tornion kaupunki, 4/2026).

Ennallistettava suo on ojitettu 1970-luvulla. Historiallisista ilmakuvista selviää, että ojituksen jälkeen alue on metsittynyt heikosti ja puustoa on lähinnä ojalinjoilla (Kuva 1.). Suoltaan eteläosa on metsittynyt paremmin eikä sitä ehdoteta ennallistettavaksi. Ennen ojitusta suo on ollut vähäpuustoinen tai puuton, lukuun ottamatta yksittäisiä kangassaarekkeitä. Martimojoen kapealla rantavyöhykkeellä on luontaisesti ollut hieman enemmän puustoa.

Kuva 1. Ilmakuvat vuodelta 1972 ja 2025.

Martimojoen vedenlaatu on heikentynyt valuma-alueen metsäojitusten ja turvetuotantoalueiden maankuivatuksen seurauksena. Valuma-alueella esiintyy happamia sulfaattimaita, jotka kuivuessaan happamoittavat vesistöjä. Ennallistamisen tavoitteena on palauttaa maaperän kosteutta ja siten vähentää happamoittavaa vesistökuormitusta.

Jokivuoman alueella on havaittu useita luontodirektiivin lajeja, joiden elinolosuhteet turvataan työalueen rajauksilla tai ajoittamalla konetyö siten, ettei lajeille aiheudu häiriötä.

Tavoite ja suunnitelma

Jokivuoman suoalueen ennallistamisen ensisijaisia tavoitteita ovat Martimojoen vesistökuormituksen vähentäminen ja suon palautuminen kohti luonnontilaa.

Ennallistaminen toteutetaan täyttämällä ojat paikalta saatavalla turvemaalla. Puusto poistetaan täytettäviltä ojalinjoilta kaivinkonetyön mahdollistamiseksi. Mikäli turvetta ei ole riittävästi, ojia padotaan. Tavoitteena on nostaa suon vedenpinta luontaista vastaavalle tasolle ja ohjata veden kulkua luontaisille reiteilleen. Ennallistamisen ulkopuolelle jäävien metsäojitettujen alueiden kuivatusolot pysyvät pääosin ennallaan, mutta suota ympäröivien kangasmaiden reuna-alueilla voi esiintyä soistumista.

Suon ennallistaminen voi edellyttää haihduttavan puuston poistamista alueilta, jotka ovat luontaisesti olleet puuttomia tai joilla puusto on runsastunut ojituksen seurauksena. Luontaisesti puustoisilta alueilta puustoa ei poisteta tarpeettomasti.

101074158 — LIFE21-NAT-SE-TRIWA LIFE

24.4.2026

Vedenpinnan noustessa ojitusta edeltävälle tasolle, osa alueelle pystyyn jäävistä puista todennäköisesti kuolee ja muodostaa lahoppua.

Mahdollisen ennallistamishakkuun puusto toimitetaan maanomistajan kanssa sovittavaan varastopaikkaan ja se on maanomistajan vapaasti hyödynnettävissä. Ojalinjoilta kaadettavaa puustoa ei kerätä, vaan se jätetään maapuuksi. Maanomistaja voi halutessaan kerätä puut omaan käyttöön. Hanke kattaa ennallistamisen kannalta välttämättömät kustannukset.

Ojat täytetään kesällä kuivaan aikaan, jolloin työ kuormittaa vesistöä mahdollisimman vähän. Ojien täytön aikaista vesistökuormitusta vähennetään työn aikaisilla vesiensuojelutoimilla, kuten väliaikaisilla padoilla ja johdeojilla. Täyttömaan huuhtoutuminen jokeen estetään välttämällä ojien täyttöä tulvavyöhykkeellä. Joen välittömässä läheisyydessä maanpinta säilyy ehjänä, eikä siellä ole tarpeen liikkua koneilla.

Hankkeen eteneminen

Jokivuoman suon ennallistamisen aikataulu ja tarkempi toimenpidesuunnittelu tarkentuvat myöhemmin. Ennallistettavasta suoalueesta tehdään sitoumus, jossa maanomistajat sitoutuvat huolehtimaan ennallistamisen tulosten säilymisestä seuraavan 30 vuoden ajan. Maanomistajan sitouduttua hankkeeseen alueelle tehdään maastokartoitus, jonka pohjalta suunnitelmaa tarkennetaan. Suunnittelua tehdään yhteistyössä maanomistajan kanssa ja maanomistajalla on mahdollisuus esittää toiveita alueen rajauksesta. Ennallistamistoimenpiteistä vastaa julkisella kilpailutuksella valittava urakoitsija.

Työn toteutuminen on riippuvainen käytettävissä olevan budjetin riittävyydestä ja rahoittajan hyväksynnästä.

Tämä suunnitelma on alustava ja laadittu ennen maastokartoituksia ja se tarkentuu työn edetessä.

Liitteet

Liite 1 Ehdotus ennallistettavasta alueesta

Liite 2 Kitu- ja joutomaa-alueet, joilla puuston kasvu on heikkoa

Liite 3 Lähestymiskartta

Metsäkeskus

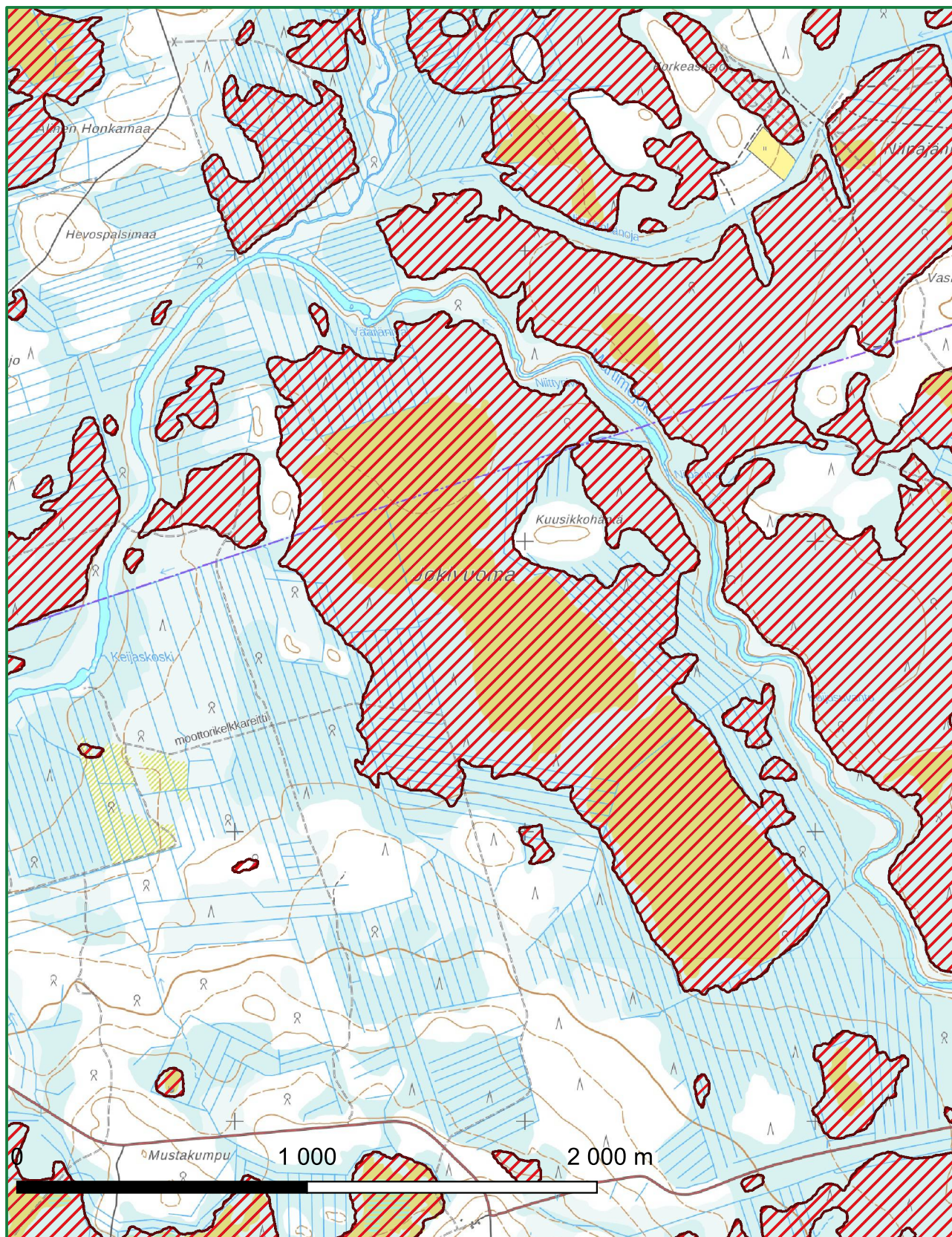

Euroopan unionin
osarahoittama

Maa- ja metsätalousministeriö

Liite 2. Kitu- ja joutomaa-alueet, joilla puuston kasvu on heikkoa

Kartta on tulostettu metsäkeskuksen
metsätietojärjestelmästä: 23.04.2026

© Maanmittauslaitos

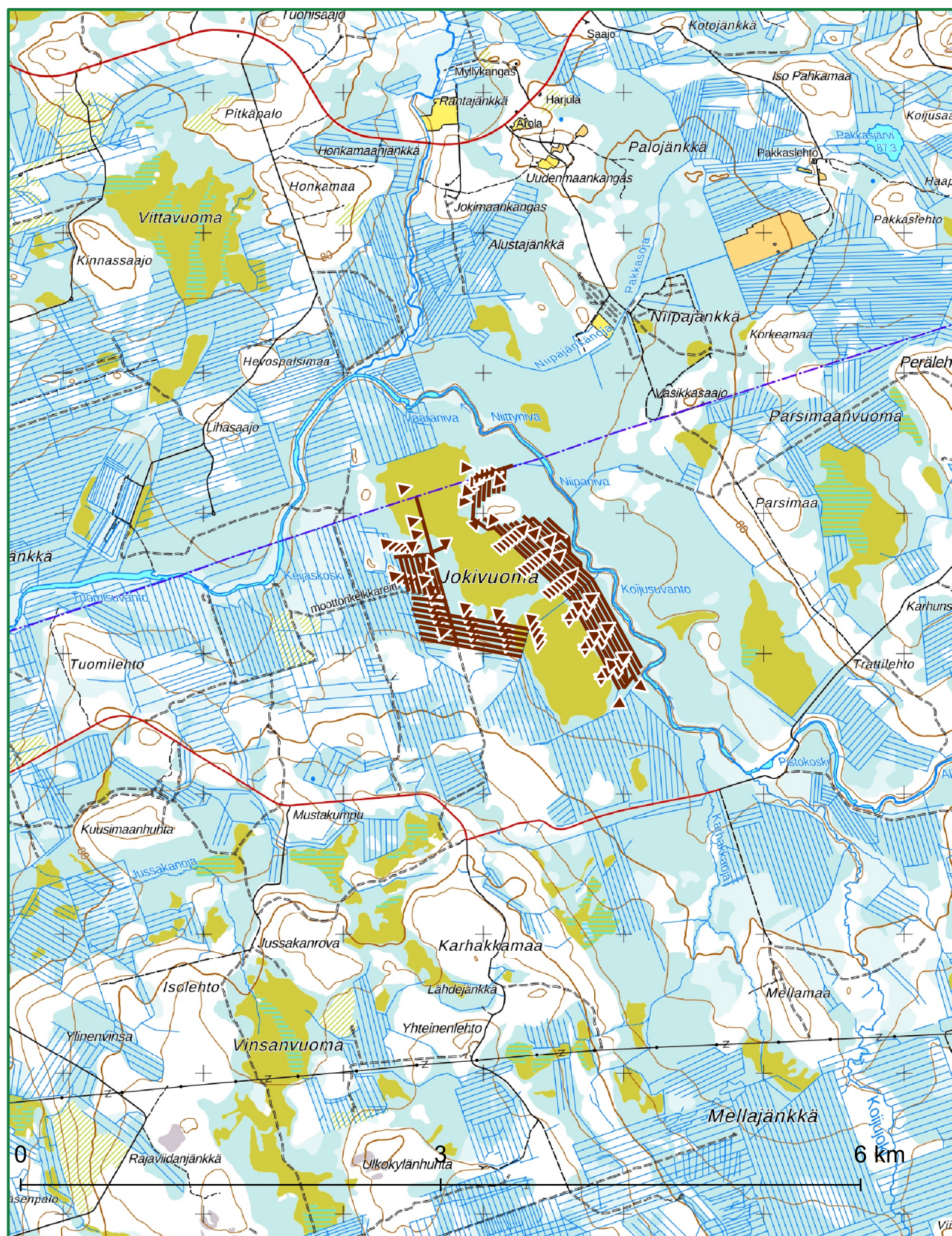
KP: EUREF-FIN /

TM35FIN(E,N)

Y: 7347713.77

X: 367852.76

Liite 3. Lähestymiskartta

Kartta on tulostettu metsäkeskuksen
metsätietojärjestelmästä: 27.04.2026

© Maanmittauslaitos
KP: EUREF-FIN /
TM35FIN(E,N)
Y: 7347201.4
X: 367992.27